

Nu skal vi passe på råvildtbestanden og råvildtjagten.

Jack Hansen bidrager hermed til råvildtdebatten, med afprøvning af de i medierne fremsatte påstande og ændringsforslag i en simuleringsmodel - med afsæt i bestandsanalyse.

Udokumenteret debat i gang – hér 2009

En for råvildtet og råvildtjagten farlig debat er i gang i flere forskellige medier - og nogle farlige overskrifter har vist allerede bidt sig fast hos mange råvildtjægere.

Idet jeg må betvivle at der ligger et udokumenteret og rigtigt grundlag bag mange af de fremsatte påstande og ændringsforslag, har jeg valgt at bidrage anderledes til debatten - med en bestandsanalyse.

Denne bestandsanalyse skal give svar på om de mange fremsatte påstande er sandsynlige - og fremvise effekterne af de mange stillede ændringsforslag, dersom disse bliver effektueret på landsplan.

Således har jeg efterprøvet mange fremsatte påstande og ændringsforslag, i en af mig udviklet avanceret simuleringsmodel - alt på basis af et langt jægerliv, flere års studier af dokumenteret materiale samt mange års studier ”i marken”.

Kun simulering giver svar

Det er nemlig ikke muligt at forudsige effekten af et ændringsforslag, eller afprøve en påstands rigtighed uden at foretage langsigtet simuleringsanalyse vedr. ændringssituationen eller påstanden.

- Man kan ikke basere en bestandsvurdering vedr. råvildt ud fra, at der til stadighed skydes medaljebukke - samt ud fra ensartede årlige afskydningsantal - eller på baggrund af: "at vi da tit ser råvildt".

- Lokale observationer foretaget af enkeltpersoner kan ikke give et retvisende grundlag for bestandsvurdering på landsplan. Påstande og ændringsforslag der er blevet til på baggrund af lokale forhold og tilstande - kan vise sig meget uhensigtsmæssige eller helt forkerte og skadelige, overført til andre områder og til landsplan.

Forkerte påstande og forslag

Foretagne analyser viser, at de fleste fremsatte påstande sandsynligvis er forkerte, ligesom de fleste fremsatte ændringsforslag sandsynligvis vil give højst utilsigtede og skadelige effekter på vor råvildtbestand - dersom de blev effektueret på landsplan, eller i større områder.

- Der er også mange særdeles vigtige argumenter der tilsyneladende helt er overset i debatten - eller i hvert fald ikke er nævnt nogen steder, og dét bør de.

- Danmarks Jægerforbund fastholder yderst klogt sin kurs med kun at reagere

og kommentere ud fra dét der er biologisk og statistisk belæg for, men jeg tror bestemt at man skal fremkomme med flere og mere vægtige argumenter mod ændringer i råvildtjagten end hidtil gjort.

Det er også kompliceret, og der er nogle grundlæggende ting der gør det hele vanskeligt, og som derfor må medtænkes:

Kender vi bestanden?

- Det er vigtigt at erkende, at ingen med ret kan hævde at kende råvildtets antal, kønssammensætning og bestandstæthed.

Selv ved observation hele døgnet, er det ikke lykkedes vildtbiologer at se mere end halvdelen af dyrene indenfor det enkelte døgn - og derfor kan vi andre ikke vurdere bestandstørrelse- og sammensætning?

- Stil blot spørgsmålet: ”Har jeg set alle de bukke jeg har skudt”? Dén rå jeg så forleden, har jeg set den to eller fire gange før? Kan jeg ikke besvare dette i overensstemmelse med virkeligheden, har jeg heller ingen mulighed for f.eks. at vurdere bestandstørrelsen, og jeg kan heller ikke f.eks. regulere velbegrunder på bestanden - som jeg i øvrigt ”deler” med andre, og hvad gør de?

Kan vi regulere på bestanden?

Der ses ofte i læserbreve og artikler forslag om at regulere på bestandstætheden.

- Hvis man indleder med at erkende, at ingen kender den sande bestandstørrelse - og hermed heller ikke den sande bestandstæthed, ligesom kun få af os formentlig kan vurdere et områdes reelle bæreevne - hvorledes kan man da regulere på bestanden?

Nok kun et fåtal af jægere har den nødvendige tid til at kunne tilegne sig den fornødne indsigt i sin råvildtbestand, dens sammensætning og dens levevilkår - til brug for objektiv og hensigtsmæssig regulering af bestandstætheden.

- Bestandsregulering baseret på fornemmelser, lokale observationer og løselige antagelser - er uhyre risikabelt, og kan skade meget mere end det gavner.

Måltallet og effektiv regulering af bestandstæthed lader sig endvidere kun udføre effektivt på store sammenhængende områder, ja nærmest egne - hvilket er uhyre svært at etablere fælles koordineret indsats om i de mange jagtområder (store og små), et sådan område ville rumme.

Passer oplyste antal trafikdrab?

Der har i medierne været fremsat tal omkring 50.000 trafikdræbte rådyr - og i mere lodige undersøgelser peges der på 25- 30.000 dyr, som et muligt men ikke bekræftet antal.

De 50.000 dyr kan udelukkes helt, ved en bestand på 355.000 individer, hvor der vil være almen mortalitet (af anden årsag end jagt) på ca. 70-74.000 dyr - altså dyr der vil gå til af sygdom, ulykke, følger af fødselskomplikationer, ræves indhug i lammene osv.

Således betragter jeg de 50.000 som et ”politisk antal” - og også de 30.000.

Ligeledes vil den reelle/afledte dødelighed, ved de påståede 30.000 nedkørte dyr, jo vitterligt være en del større, idet ihjelkørte råer vil medføre, at også et vist antal lam går til.

Er råvildtet for stresset?

Ja, stress synes at være tilfældet - i hvert fald i en del områder, hvor råvildtets opførsel melder om overdreven agtpågivenhed, hvilket giver tab af vigtige kalorier samt mindre tid til de vigtige discipliner fødeindtagelse og drøvtygning.

Man ved også, at gentagne forstyrrelser hurtigt kan blive belastende for dyrenes kondition - hvilket muligvis kan reducere deres mulighed for at sætte lam.

Råvildtet er det mest sky hjortevildt vi har, og det er i undersøgelser påvist, at råvildt med sin store overflade og lille kropsvægt, taber mange kalorier ved flugt og ved forstyrrelser - kalorietab som oftest må og skal indhentes.

Det er endvidere påvist at råvildt reagerer betydeligt voldsommere ved at opdage en person der sniger sig gennem skoven eller markerne, end hvis der er tale om en vandrør på skovstien eller markvejen.

Pürchjagt stresser uomtvisteligt råvildt i et vist omfang - hvilket er uundgåeligt under denne jagtform. Således har alle aktive pürchjægere ”stødt” dyr, og alle aktive pürchjægere har bortskræmt mange dyr som har opdaget pürchjægeren uden selv af blive set af pürchjægeren.

Den eneste mulighed for afhjælpning af dette forhold i de af stress belastede områder - er at i stedet benytte anstandsjagten, hvor jægeren går stille og roligt både til og fra f.eks. hochsits eller hochstand, hvilket tilmed reducerer jægerens skræmmende luftfærd og op til 24 timers spor-

fært. De af jægerne tilbagelagte kilometre gennem terrænerne bliver herved reduceret enormt - givende mere ro og mindre stress til råvildtet (og øvrige vildt) - dette er ganske klart og enkelt, og alt andet lige.

Skal vi skyde voksne dyr der er små?

Ja, i de ekstreme tilfælde - men ellers er det næppe noget vi skal bekymre os særligt om i den almindelige situation.

Vægten på et stykke råvildt kan variere ganske betydeligt efter bl.a. landsdel, og svinger mellem 15- 30 kg (ubrækket) ved voksne dyr - idet gennemsnitsvægte (brækket) i forhold til alder antages til:
Et 6 mdr. lam vejer ca. 9-11,5 kg.
Et 1-årigt dyr vejer ca. 12-15 kg.
Et 2-årigt dyr vejer ca. 16-19 kg.
Et 3-årigt dyr vejer ca. 15-20 kg.

Dette vil sige, at vægt og alder kan hænge sammen, men dog ikke mere end at både et 1-årigt dyr og et 3-årigt dyr kan veje det samme. Således er spredningen i ovenfor anførte gennemsnitsvægte alt for stor for entydig vægt/størrelsesbedømmelse ud fra aldersbedømmelse, som man oftest kun har få sekunder til at bedømme.

Når dyret er nedlagt, er det heller ikke nemt og særligt sikkert at bedømme alder - hvilket i realiteten er umuligt uden brug af videnskabelige metoder (lagdannelse i tandcementen på molare tænder, eller lagdannelse i visse skeletdele under periosten (benhinden).

- Det er altså ikke muligt med sikkerhed at registrere om et stykke råvildt er for lille, eller er undervægtigt - i andre end ekstreme tilfælde.

Skal vi skyde små lam?

At (som anbefalet af nogle) skyde hårdt til de lam der er små af vækst forekommer også urimeligt - i andet end ekstreme tilfælde.

Det må erkendes, at ingen jæger - ikke engang i maj-juli, er i stand til at vurdere om lammets størrelse er i orden, da lammene kan være født tidligt eller sent - hvilket betyder uhyre meget for størrelse og vægt. - De fleste lam fødes fra midten af maj til midten af juni - altså med et betydeligt spænd på 1 måned. Det er heller ikke ualmindeligt at enkelte råer føder så tidligt som i slutningen af april, ligesom der er enkelte råer der føder betydeligt senere end normalt - helt henne mod august. Dertil kan tillægges, at f.eks. et 6 mdr. gammelt lam vejer ca. 9-11,5 kg. (i brækket tilstand) - altså i sig selv en betydelig variation. Således er det heller ikke senere, f.eks. i oktober, muligt for de allerfleste jægere (- hvor der tillige ofte anvendes haglbøsse indenfor ganske,

få sekunder), med bare nogenlunde sikkerhed at vurdere lammets størrelse i forhold til "normal" størrelse - som altså spænder vidt. Vi ved jo alle, at det f.eks. kan være svært at bedømme størrelse på et lam, dersom det ikke ses ret tæt sammen med råen.

Tillige kan anføres i denne forbindelse, at dersom man bortskyder et lam der reelt er for lille, kunne dette lam meget vel have opnået fin og normal størrelse næste år (eller næste igen), dersom livsbetingelserne blev forbedret - hvilket også gælder for små råer og bukke.

- Det er derfor ikke muligt at registrere om et lam er for lille - eller er undervægtigt, - hvorfor der ikke skal skydes små lam (- i andre end ekstreme tilfælde).

Vores registrering/grundlag er ringe

Set udefra må det virke ejendommeligt at debatterne centrerer sig om bestandssammensætning og vægtproblemer - uden at vi har andet end forholdsvis få undersøgelser der drejer sig om hvad der så reelt skydes af bukke, råer og lam - ligesom vi ved meget lidt om det reelle omfang af dyrenes kropsvægtbevægelser (dersom dette i virkeligheden er et problem).

- Således har vi i årevis overset den indlysende nytteverdi i en vildtudbytteindberetning opdelt i råer, lam af hvert køn og bukke, der evt. i sidebilag kunne opdeles i spids, gaffel og seksender - yngre/ældre, samt evt. med afkrydsningsrubrikker for defineret kropsvægt: stor/normal/lille. - Dette ville give os det fornødne grundlag at foretage/opretholde velovervejet bestandsforvaltning på.

Råvildtets store akilleshæl

Er terræntilknytning. Der skulle vel i Danmark være plads- og fødegrundlag samt opholds/dækmuligheder nok til alle vore rådyr, dersom de fordelte sig jævnt ud på områder der er råvildtgedne.

Men råvildtet fordeler sig ikke gerne, og det store problem med for tætte bestande indtræffer nok netop på grund af råvildtets ringe mobilitet og deres store terræntilknytning. Råerne føder helst de samme steder hvert år, og de fleste råer kommer ikke langt fra deres fødested - oftest kun 1-3 km, og nok højst 10 km.

Dette kan føre til, at der bliver flere end 3-5 råer (- som nok er det bedste antal i gennemsnit), der må danne Home Range omkring en beslående buk over 2-3 år.

De stærke territoriale bukke fordeler sig heller ikke jævnt ud geografisk. De yngre bukke bliver smidt ud fra de ældre bukkes territorier - men også disse udvandrer så kort som muligt fra hvor de blev udsmidt/født - og ændrer herved bestandstæthed og livsvilkår hvor de udvandrer hen.

Råvildtets store styrke

Er selvregulering, hvorved råvildtbestanden vil forsøge at regulere sig selv i et område, så den hele tiden holder sig på et svingende, men dog nogenlunde udjævnet niveau gennem årene. Selvreguleringen ytrer sig ved reguleret fødselsantal, samt antalsregulerende interaktion dyrene imellem, hvilket bliver mere udtalt jo større bestandstætheden er.

Det selvregulerede fødselsantal muliggøres af råvildtets forlængede drægtighed og som følge af, at det eller de befrugtede æg først fæstnes til livmodervæggen omkring årsskiftet - hvor råen kan vurdere lammene og hendes egen overlevelseschance. Råerne kan efter en kold vinter (med fødeknappe) forsinke udviklingen af fostrene, og tilmed standse fosterudviklingen (resession), så fostrene går til grunde.

- Man må antage, at det er disse forhold der udtrykker sig i de vidt forskellige antal fødsler fra år til år - og som følge heraf også i bestandsstørrelsen og bestandstætheden, der svinger fra år til år.

Kardinalpunkt for råvildt

Antallet af råernes Home Ranges omkring hver buks territorium, som nok ikke må overstige gennemsnittet 4-5:1 meget (med bukkens territoriestørrelser her i landet), er nok et ægte kardinalpunkt - når man taler om bestandstæthed og overskridelse af områders bæreevne.

Kønnene vil i og omkring parringstiden søge mod hinanden på de gode områder. Bukken indleder ved at danne territorium, og råerne vil danne Home Ranges omkring ham, i et antal der reelt afgør bestandstæthed - især når lam sættes.

- Bestandstæthed er altså ikke kun et spørgsmål om antal dyr, men er sandsynligvis mere et spørgsmål om hvordan dyrene placerer sig/fordeler sig i terrænerne - enten frivilligt eller tvunget.

Afprøvning af påstande og forslag

Jeg har efterprøvet mange af de fremsatte påstande og ændringsforslag i en af mig udviklet avanceret simuleringmodel, som har indbygget alle de parametre (variabler) som det er muligt.

Simuleringsmodellen tager udgangspunkt i en ikke beskudt bestand, hvilket giver helt "rene" værdier og nøgletal skabt af råvildtet selv, hvilket jeg anser at være det bedste udgangspunkt. Ovenpå dette er der så tillagt tidens vurderede bestandsstørrelse og beskydning (bestandsudtag).

- Efterfølgende er resultaterne af foretagne simuleringer og bestandsanalyser:

For en ikke beskudt bestand gælder

Der vil være 1 voksen buk pr. 2-2,5 voksne rår, og 1 buk på 2 år og derover pr. 3,4-5 beslåbare rår (rår over 1 år).

Gennemsnitsalderen for bukke i en undersøgt ikke beskudt bestand var 2,931 år, til sammenligning med rårernes 4,189 år.

Sætter alle rår lam?

Mange jægere mener at alle rår i en bestand altid bliver beslået.

Undersøgelser i en ikke beskudt bestand, der lige dét år havde en lammeandel på ca. 31 % af hele efterårsbestanden, fastlagde at 127.198 rår over 2 år i gennemsnit hver satte 0,88 lam der levede til efteråret. Korrigeret for lammedødelighed i juni, juli og august (3/12 af 30 %), satte alle rårerne altså i alt ca. 120.000 lam.

- Dette er under ét lam pr. rå, og da rår læmmer enten 1, 2 eller 3 lam hver - kan langtfra alle rår være blevet beslåede året før det betragtede år.

I år med lammeandele på f.eks. 41 % af efterårsbestanden, er der flere rår som året forinden er blevet beslåede.

- Sætter ikke alle rår lam hvert år i en ikke beskudt bestand med optimale vilkår, må det antages aldrig at ske i en beskudt bestand, med forholdsmæssigt færre bukke - også selv om at der sandsynligvis sættes flere lam i en beskudt bestand, end i en ikke beskudt bestand.

Index for bestandsstørrelse

Er jagtudbyttet et pålideligt index for bestandsstørrelse, som det hævdes? Det årlige jagtudbytte anslås at udgøre mellem 1/3 og en 1/4 af bestanden, hvilket jo i sig selv er et stort udsving.

Antal fødte lam pr. år svinger stærkt. Det er i undersøgelser påvist, at lammeandelen kan udgøre hhv. 41 %, 35 % og 18 %, i f. t. til den samlede efterårsbestand, hvilket er store udsving, og et udtryk for råvildtets selvregulering vedr. lammesætning. Dette burde give betydeligt større udsving i de årlige afskydningsantal end det vi ser af indberetningerne.

Står der i Danmark eksempelvis en efterårsbestand på 350.000 dyr - vil dette give antal lam, iht. anførte procenter 41, 35 og 18 %, som følger: 143.500 - 122.500 - 63.000. Det er usandsynligt at antallet af rår det 1. år skulle være ca. 95.300 (143.500/1,5 lam pr. rå) - det 2. år ca. 81.700 - og det 3. år ca. 42.000 - altså mere end en halvering på 2 år.

- Det er altså ikke sandsynligt, at de årlige, forholdsvist ensartede afskydningsantal vi nu har set gennem en årrække, afspejler bestandsstørrelse troværdigt fra år til år.

Mit bud på bestandsstørrelse

Jeg har beregnet mig frem til at vi har ca. 355.000 individer i ultimo juli- bestanden (hvor Fyns bestand er indregnet halveret):

Køn/alder	%- fordel.	Antal	Tdr. pr. dyr
Rå på 13 år	0,61 %	2.193	2.693
Rå på 12 år	0,61 %	2.193	2.693
Rå på 11 år	1,23 %	4.386	1.346
Buk på 10 år	0,39 %	1.399	4.222
Rå på 10 år	1,23 %	4.386	1.346
Buk på 9 år	0,39 %	1.399	4.222
Rå på 9 år	1,85 %	6.579	897
Buk på 8 år	0,78 %	2.798	2.111
Rå på 8 år	1,85 %	6.579	897
Buk på 7 år	0,78 %	2.798	2.111
Rå på 7 år	2,47 %	8.772	673
Buk på 6 år	1,18 %	4.196	1.407
Rå på 6 år	3,09 %	10.965	538
Buk på 5 år	1,57 %	5.595	1.055
Rå på 5 år	3,70 %	13.158	448
Buk på 4 år	1,97 %	6.994	844
Rå på 4 år	4,94 %	17.545	336
Buk på 3 år	2,75 %	9.792	603
Rå på 3 år	6,18 %	21.931	269
Buk på 2 år	3,54 %	12.589	469
Rå på 2 år	8,03 %	28.510	207
Buk på 1 år	9,46 %	33.572	176
Rå på 1 år	9,88 %	35.089	168
Bukkelam	16,55 %	58.750	100
Rålam	14,81 %	52.634	112
Alle dyr:	100 %	354.802	16,64

I denne bestand vil der være ca. 81.000 bukke, 162.000 rår og 111.000 lam i ult. juli - som startgrundlag vel at bemærke, idet simulering viser, at dette billede ikke fastholdes med nuværende (ikke bekræftede, men antagede) afskydning af bukke.

Der kan i ét betragtet år (som hér) være en lammeandel på ca. 31 % ultimo juli, og bestandstætheden vil da i landsgennemsnit være 1 dyr pr. ca. 16,6 tønder land (der er råvildt tegnede, 32.580 km²). 16,6 tønder land er f.eks. en mark på ca. 300 x 300 m.

Har vi 500.000 stykker råvildt?

Jeg er omvendt kommet frem til at vi må og skal have en råvildtbestand på 500.000, dersom vi skyder det antal dyr vi antager, har en sundt sammensat bestand, bæredygtige råvildtterræner, kan forvente afgang udlignet med tilgang - og kan forvente bæredygtig jagt fremover.

- Min personlige opfattelse er, at det bestemt ikke forholder sig som ovenfor beskrevet. Der står ikke ét stykke råvildt pr. ca. 11,8 tønder land i råvildt tegnede områder - i gennemsnit, og der vil ikke ved denne bestandstæthed være tilstrækkelige bufferzoner i terrænerne. 11,8 tdr. er f.eks. en mark på ca. 255 x 255 meter.

Dødelighed

Dødelighed for voksne rår antages at være ca. 19 % og for voksne bukke ca. 23-25 % - noget faldende med stigende alder. Lam har ca. 30 %'s dødelighed.

Det antages også, at den årlige samlede dødelighed har en ret konstant størrelse, og at de forskellige dødsårsager kompenserer for hinanden - dvs. at når én dødsårsag nedsættes, stiger andre dødsårsager til udligning - og omvendt.

- Man bør imidlertid være forsigtig med at anvende dødelighed som regulator - f.eks. anser jeg det som ren spekulation, at ændringer i afskydningsantal, jagtperioder og bestandsantal kan medføre ændringer i dødelighed på op til 8-10 %, eller mere.

- Ved estimeringer må der desuden regnes med almen dødelighed (udover jagt) successivt forløbende gennem året - for at ikke allerede døde rår sætter lam, hvilket giver forkert og misvisende bestandsstørrelse og bestandssammensætning.

Vi skyder det rigtige antal rår

Alle udførte simulater viser, at det er rårernes antal der reelt afgør bestandsstørrelsen. En mindre øgning af antal rår det ene år, fører til en forholdsvis større øgning af bestand de næste år - og omvendt.

- I de simuleringer, hvor der skydes flere rår end nu, sker massiv forstyrrelse af bestandssammensætning - Omvendt må siges, at udsættes jagttiden for rår til f.eks. medio nov., a.h.t. lammernes dieperiode helt frem til december, vil vi nok ikke få skudt et hensigtsmæssigt antal rår - til større skade for den samlede bestand.

- Nuværende afskydningspolitik vedr. rårerne (ca. 20.000) ser ifølge alle foretagne beregninger helt rigtig ud med en bestand på mellem 355.000 og 390.000 ultimo juli - og derved også parolen: "spar rårerne". Denne parole er med stor sandsynlighed, sammen med milde vintre, vintergrønne marker, brakmarker og øgning af skovareal, årsagen til råvildtets enestående bestandsfremgang.

Vi skyder det rigtige antal lam

- Alle udførte simuleringer viser, at det ikke er hensigtsmæssigt at skyde flere lam (- med en bestand på 355.000 - 390.000 ult. juli), da disse er selve produktionen, der skal sikre de følgende års rigtige bestandsstørrelse og bestandssammensætning - altså udligne afgang med tilgang. Ligeledes bliver ca. halvdelen af lammene snart til råer.

- Skydes flere lam end nu (ca. 35.000), vil der bl.a. indtræde massiv forstyrrelse af bestandssammensætning.

- At skyde lam fra den 21.08 el. 1.09 finder jeg dybt uetisk og anstødeligt, og dette er langt mere uetisk, end at der skydes efter bukke i yngletiden. Ligeledes viser alle foretagne beregninger intet grundlag for denne handling - tværtimod.

Tommelfingerreglen 3-2-3

Der er vist en del jægere som har fremsat, at anvendelse af tommelfingerreglen:

”Hver gang der skydes 3 bukke, skal der skydes 2 råer og 3 lam” - vil sikre at bestanden får den rigtige sammensætning.

- Dette er afprøvet i simuleringsmodellen, og vil indebære et enormt fald i bestanden. Altså farlig påstand, hvis nogen tror på denne og udøver den i praksis.

Alderdomssvækkede råer og disses lam

- Der er intet i alle udførte analyser der dokumenterer, at der i vores nuværende situation er tale om et overtal af råer der dør af alderdomssvækkelse - eller andet.

- Det er sandsynligvis også meget få lam der eventuelt sættes af alderdomssvækkede råer, og som følge heraf har ringe livskvalitet og overlevelseschancer. 19 % mortalitet (al død udover jagt) antages normalt for råer, og en dødelighedsprocent i sig selv fortæller intet om hvor mange råer der dør af alder.

Der forsvinder ikke ret mange flere råer ud af råbestanden end de nævnte 19 %. Da en del af disse dør aldersbetinget, må man se på bestandssammensætningen for at vurdere antallet af aldersbetinget død.

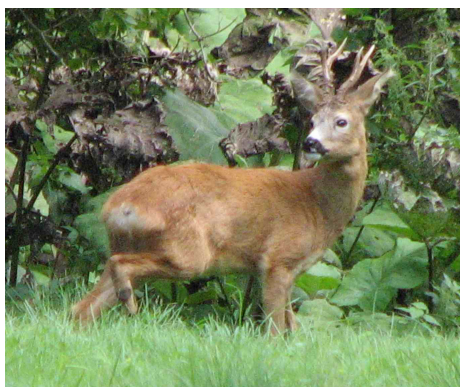
Det vides vist ikke hvor mange alderdomssvækkede råer der sætter lam (dersom de overhovedet gør dette, og gør de det, sætter de måske kun 1 lam). Men hvis alle Danmarks ca. 2.500 råer på 13 år sætter 1 lam, vil der max. være ca. 2.500 lam sat af råer, der måske ikke kan give lammene den rigtige livsstart grundet eventuel ringe mælkeproduktion. Og dette antal spiller vist ikke den store rolle - og heller ikke 3 gange så mange.

Det er bukkene der er problemet

Det er bukkenes antal og aldersmæssige sammensætning der gennemgående i

estimerne udgør det egentlige problem.

Problemet med for få bukke i f. t. råer er jo, at flest muligt råer ikke bliver beslået af så vidt muligt bukke på 2 år og derover. I en ikke beskudt bestand vil hovedsageligt bukke på 3 år og derover få lov til at beslå råerne - og vi skulle nødt til at medregne 1- års bukke som beslående bukke - da ikke alle yngre bukke vil blive gode avlshanner.

Vanskelighederne ved at få det rette antalsforhold mellem bukke og råer er skabt af, at vi nok årligt skyder ca. 49.000 - altså hele ca. 47 % af samlet jagtudbytte, ved årligt bestandsudtag på ca. 104.000.

I vores nuværende situation peger beregningerne på, at vi bortskyder ca. 43-55 % af bukkebestanden pr. 16.05 - ved en bestand på ca. 355.000 individer.

- Ovennævnte procentsats har vildtbio-logerne vist i årevis påpeget for stor, og at den burde ligge på ca. 30-33 %. Ligeledes har vi jægere i årevis kun fremvist ét eneste enighedspunkt: ”Der er generelt for få bukke - med generelt for små opsatse”. I mine beregninger når jeg frem til, at vi kun burde skyde ca. 30.500 bukke af den bukkebestand vi har pr. 16.05, altså ca. 30-33 % - ved en bestand på ca. 355.000.

Det formentlig vigtigste nøgletal vedr. bukke er, hvor mange % af efterårsbestandens bukke, som er bukke over 2 år. I en ikke beskudt bestand vil procenten være ca. 59 %, og i vor beskudte bestand er tallet måske 14-22 %.

- Foretagne simuleringer peger på, at der for nuværende er områder, hvor hver ældre buk har 15-22 råer at servicere, og andre steder ”kun” 5-7. 15-22 råer pr. ældre buk giver stor risiko for overbelastning af områdernes bæreevne (især når lam sættes), idet så mange råer ikke opsøger bukke langvejs fra for at blive beslåede. At ganske få bukke (måske) kan beslå 8-10 råer har intet at sige på landsplan.

Bukkenes gennemsnitsalder

- Man kan i både praksis og i teorien kun hæve gennemsnitsalderen på bukke ved at skyde færre bukke. Simulering påviser, at dersom man kun skyder bukke

over gennemsnitsalderen, vil denne falde markant.

- Alle beregninger peger på, at vi med vores nuværende afskydning (med en bestand på 355.000 - 390.000 ultimo juli), foretager skævvridding af antalsforholdet mellem råer og bukke, især hvad angår beslående bukke over 2-3 år.

- Vi er altså også i gang med at sænke gennemsnitsalderen for bukke, som p.t. sandsynligvis er i nærheden af 2,2 år - men nok burde være tæt på 3 år.

En gennemsnitlig ung bukkegeneration vil beslå færre råer end en gennemsnitlig ældre bukkebestand. Ved en optimal bestand på 1 stk. 1- årig buk til 2 råer (dyr over 1 år), skal der med en gennemsnitlig ung bukkegeneration ved en bestand med f.eks. 162.000 råer stå i princippet 81.000 bukke i bestanden. Er der tale om en gennemsnitlig ældre bukkebestand, kan der principielt nøjes med at stå 65.000 bukke - altså hele 20 % færre bukke.

- Dette betyder, at får man bekræftet at den gennemsnitlige alder for bukkene er lav i forholdet til at det er bedst, at flest mulige råer bliver beslået af bukke over 2-3 år - jo mere taler for at hæve gennemsnitsalderen for bukke - og jo mere belastede man mener at områdernes bæreevne er, jo mere er det hensigtsmæssigt at hæve gennemsnitsalderen for bukkebestanden.

Er bukkejagt i foråret uetisk/forkert?

Dette påstår nogle jo, men lad os vurdere på dette - og navnlig anskueliggøre det uetiske alternativ til dette, som følger:

- Først må påpeges, at råvildtbestanden jo ikke ser ud til at være negativt påvirket af jagt i yngletiden, idet vi har haft forårsjagt i en lang årrække, i hvilken råvildtets antal er forøget enestående. - Dét må da være fakta som er eklatant, og ikke til at manøvrere sig udenom!

Desuden er det jo kun råen der opfostrer lammene - hvilket ikke kan sammenlignes med normal yngletid for pattedyr.

Lammene er endvidere forholdsvis selvstændige og mobile meget tidligt i deres livsbane, i f.t. til næsten alle andre pattedyr - dette gør dem mindre følsomme overfor eventuelle forstyrrelser.

Der er nok heller ikke mange jægere der har trådt et trykkende lam ihjel, ligesom det også nok kun er få dieperioder der forstyrres af den stille forårsjagt - i modsætning til så mange andre aktiviteter.

- Alternativet til forårsjagten er altså en ubegrundet, usaglig og skadelig afvikling - hvor bukkejagten flyttes til august. Dette vil, tydeligt belyst i mine estimer, føre til særdeles ringe vilkår for råvildtbestanden både straks og på sigt - og både ved en bestand på 355.000 og 500.000. De

nærmeste år efter ændringen indtræder meget voldsomme rokader og ændringer i bestandens størrelse og sammensætning, med bl.a. efterfølgende overbelastning af biotoper, større dødelighed osv. - og alt dette er i høj grad uetisk at forårsage.

Alt ovenfor peger i samme retning:

Simulering påviser tydeligt, at der kun skal små ændringer til, før der sker store tendentiøse forandringer i bestanden - hvilket jo maner til forsigtighed og alvorlig omtanke, inden der foretages eventuelle ændringer i jagten på råvildt.

Således er Danmarks Jægerforbunds tilbageholdenhed med ændringer en meget klog og formentlig velovervejet disposition.

- Men der er simpelthen to ”politiske” ufarlige, lempelige og imødekommende ting man bør gøre snarest muligt, idet dette kan dokumenteres sandsynligt nødvendigt og fordelagtigt på mange måder - med de afskydningstal vi mener at have i dag, og med en bestand på mellem 355.000 og 390.000 ultimo juli:

1. Forbedre vildtudbyttestatistikken.

Dersom denne bekræfter nuværende antagede cirka- afskydningstal: 49.000 bukke, 20.000 råer og 35.000 lam, da gøres flg.:

2. Skyde ca. 9.500 færre bukke årligt, under ca. 14 dages kortere forårsjagt (eller mindre - fra starten at regne).

Frederiksberg 30.09.2008
Jack Hansen

Udsnit af min bestandssimulering vedr. mit ændringsforslag (9.500 færre bukke), i det 7./8. år efter etableringen:

Stamdatas resultat på året.	Bukke på ca. 1 år	Bukke over 2 år	Bukke i alt	Smal-råer	Råer 2-13 år	Råer i alt	Bukke-lam	Rålam	Lam i alt	Totalt
år 7: Bestand pr. ultimo juli:	28.719	32.164	60.883	41.696	104.756	146.452	82.777	74.287	157.065	364.400
% af bestand:	7,9	8,8	16,7	11,4	28,7	40,2	22,7	20,4	43,1	100
i % af bukke + af råer + af lam:	47,2	52,8	100,0	28,5	71,5	100,0	52,7	47,3	100,0	
Gennemsnitsalder i år:			2,740			3,911				
Antal lam pr. rå 2-13 år, ultimo juli:							0,79	0,71	1,50	
Handyr i % af bestand ult. juli:										39,4
Hundyr i % af bestand ult. juli:										60,6
Antal 1 årige råer pr. buk over 1 år:						2,4				
Antal 1 årige råer pr. buk over 2 år:						4,6				
Bestandstæthed tdr. pr. dyr:	205,7	183,6	97,0	141,7	56,4	40,3	71,4	79,5	37,6	16,2
Jagt 1.10-15.01.:	3.780	5.220	9.000	5.694	14.306	20.000	17.500	17.500	35.000	64.000
Almen dødelighed for råer fra ultimo juli til 16.05.:				5.130	12.889	18.019				18.019
Almen dødelighed for bukke fra ultimo juli til 16.05.:	3.949	4.266	8.215							8.215
Almen dødelighed for lam fra ultimo juli til 16.05.:							15.607	13.577	29.184	29.184
Almen dødelighed råer, bukke og lam i alt fra ultimo juli til 16.05.:										55.418
Overlevende lam pr. 16.05.:							49.671	43.210		92.881
Afgang i alt (død og jagt i perioden):	7.729	9.486	17.215	10.824	27.195	38.019	33.107	31.077	64.184	119.418
Voksne pr. 16.05.:		43.668			108.432					152.101
Tilgang (lam fra sidste år):	49.671			43.210						92.881
år 8: Bestand 16.05.:	49.671	43.668	93.339	43.210	108.432	151.643				244.982
% af bestand:	20	18	38	18	44	62				100
Handyr i % af bestand 16.5.:										38
Hundyr i % af bestand 16.5.:										62
Bestandstæthed tdr. pr. dyr:	118,9	135,3	63,3	136,7	54,5	38,9				24,1
Jagt 01.06 - 15.07.:	19.825	10.675	30.500							30.500
Jagtudbytte i % af bestand:	39,9	24,4	32,7							32,7
Fødsel i juni/juli for råer 2-13 år:							88.006	78.980	166.986	166.986
Almen dødelighed for råer fra 16.05. - ult. juli:				1.620	4.066	5.687				5.687
Almen dødelighed for bukke fra 16.05. - ult. juli:	1.244	1.375	2.618							2.618
Almen dødelighed for lam fra 16.05. - ult. juli:							5.537	4.969	10.506	10.506
år 8: Bestand ultimo juli:	28.602	31.619	60.221	41.590	104.366	145.956	82.469	74.011	156.480	362.657
% af bestand:	7,9	8,7	16,6	11,5	28,8	40,2	22,7	20,4	43,1	100,0
Handyr i % af bestand ult. juli:										39,3
Hundyr i % af bestand ult. juli:										60,7
Årets dødelighed p.gr.a. jagt i alt:	23.605	15.895	39.500	5.694	14.306	20.000	17.500	17.500	35.000	94.500
Årets almene dødelighed i alt:	5.192	5.641	10.833	6.751	16.955	23.706	21.144	18.546	39.690	74.229
Årets samlede afgang:	28.797	21.536	50.333	12.445	31.261	43.706	38.644	36.046	74.690	168.729
Årets samlede tilgang:							88.006	78.980	166.986	166.986
Antal voksne råer pr. voksen buk:						2,4				
Antal voksne råer pr. buk over 2 år:						4,6				